

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.458.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację poselską nr 4334 Pani Posłanki Lidii Czechak w sprawie finansowania środowiskowych domów samopomocy, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 poz. 901, z późn. zm.) prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem zleconym jednostkom samorządu terytorialnego z zakresu administracji rządowej, w związku z powyższym rozwój tych ośrodków wsparcia oraz ich bieżące utrzymanie, finansowane jest ze środków budżetu państwa.

Wojewodowie, w ramach swoich budżetów i na gruncie ustawy budżetowej, mają zabezpieczone środki na finansowanie działalności ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w danym roku. Co miesiąc przekazują jednostkom samorządu terytorialnego dotacje na bieżące funkcjonowanie tych placówek (w tym na realizację usług na ich terenie, utrzymanie lokali ośrodków oraz zatrudnienie kadry). Zgodnie z art. 51c ust 2 ustawy o pomocy społecznej, miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa, przeznaczona na pokrycie kosztów prowadzenia środowiskowych domów samopomocy, ustalana jest jako iloczyn aktualnej liczby osób korzystających z usług w tych ośrodkach i średniej miesięcznej wojewódzkiej kwoty dotacji na jednego pensjonariusza placówki (przy czym kwota ta nie może przewyższać miesięcznej dotacji, wyliczonej dla województwa). Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego pensjonariusza ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Jej wysokość nie może być niższa niż 250% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 51 c ustawy o pomocy społecznej, kwota dotacji na 1 pensjonariusza środowiskowego domu samopomocy może być zwiększona o maksymalnie 30%, w przypadku uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Jednocześnie, zgodnie z art. 51c ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa może zostać zwiększona nie więcej niż o 20% w zależności od liczby uczestników oraz: zakresu, jakości i rodzaju świadczonych w placówce usług.

Zwiększenie dotacji dla poszczególnych środowiskowych domów samopomocy do 20% może nastąpić jedynie w ramach limitu uwzględnionego w budżecie wojewody na dany rok (Dział 852 – pomoc społeczna, Rozdział 85203 – ośrodki wsparcia).

Decyzja o zwiększeniu miesięcznej kwoty dotacji należy do właściwego wojewody, będącego dysponentem środków. W ramach swoich kompetencji ustala on sposób wykonywania zadań

z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i sprawuje nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa (w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy w artykule 22 pkt 1 i 8 ustawy o pomocy społecznej).

W ustawie budżetowej z 2024 r., w budżetach wojewodów (w rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia) zabezpieczono środki na pokrycie bieżącej działalności środowiskowych domów samopomocy w 2024 r. Ich wysokość ustalono w oparciu o 290% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, co przekłada się na kwotę 2 250,40 zł na jednego pensjonariusza. Natomiast miesięczna kwota dotacji na pensjonariusza środowiskowego domu pomocy ze zdiagnozowanym spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w 2024 r. wyniosła 2 925, 52 zł.

Niemniej, w związku z sygnałami, iż miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa przeznaczona na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, obliczana na podstawie obowiązującej w 2024 r. miesięcznej kwoty dotacji na jednego pensjonariusza jest niewystarczająca, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zdecydował o przekazaniu dodatkowych środków na wsparcie działalności środowiskowych domów samopomocy. Przyjęto, że średnia miesięczna wojewódzka kwota dotacji na jednego uczestnika środowiskowego domu samopomocy w okresie sierpień - grudzień 2024 r. będzie stanowić wyjątkowo 320% kryterium dochodowego, czyli 2 483,2 zł, natomiast miesięczna dotacja na uczestnika ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym okresie wynieść ma 3 228, 16 zł.

Należy podkreślić, że średnia miesięczna kwota dotacji zależna jest również od wysokości samego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, które obecnie wynosi 776 zł. Weryfikacja kryteriów dochodowych dokonywana jest co 3 lata. W roku bieżącym dokonano weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej, w związku z czym 15 lipca 2024 r. ogłoszono Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. poz. 1044). Zgodnie z rozporządzeniem, od 1 stycznia 2025 r. obowiązywać będą zweryfikowane kryteria dochodowe. Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej w przyszłym roku wzrośnie do kwoty 1 010 zł, co będzie miało istotny wpływ na wysokość dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Planowana na rok 2025 kwota dotacji na jednego uczestnika wyniesie zatem 2 929 zł, zaś podwyższona, zgodnie z art. 51c ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, 3 807,7 zł. Należy zauważyć, że jest to największy od wielu lat wzrost kwoty dotacji na uczestnika rok do roku.

Kwestie dotyczące funkcjonowania ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej traktowane w sposób priorytetowy. Środowiskowe domy samopomocy są jednostkami szczególnymi, których uczestnikami są osoby o bardzo specyficznych potrzebach i wymaganiach. W związku z powyższym, zatrudniona w tych ośrodkach kadra to pracownicy wysokokwalifikowani, odznaczający się wyjątkowymi umiejętnościami i stanowiący podstawę prawidłowego funkcjonowania tych ośrodków.

Zdając sobie sprawę z istotnej społecznie funkcji, jaką pełnią ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym środowiskowe domy samopomocy, oraz tego, że ich prawidłowe funkcjonowanie zagwarantowane jest codziennym wysiłkiem wysoce

wykwalifikowanych pracowników tych placówek, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podjął działania nad systemowymi rozwiązaniami pozwalającymi na wsparcie ich wynagrodzeń z budżetu państwa.

Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę, która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 z 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. Na wypłaty dodatków dla ponad 10 tysięcy pracowników ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi uruchomiono środki w wysokości blisko 65 mln zł. Obecnie trwa procedura przekazywania tych pieniędzy na wypłaty dodatków.

W przypadku ponoszenia przez środowiskowy dom samopomocy wysokich kosztów związanych z zapewnianiem transportu uczestników do ośrodka wyjaśniam, że wojewoda może, na podstawie wspomnianego już art. 51c ust 4 ustawy o pomocy społecznej, zwiększyć o 20% kwotę dotacji w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług, w tym m.in. w przypadku ponoszenia kosztów dowozu uczestników. Ostateczna decyzja w sprawie podwyższenia dotacji należy do wojewody czyli, jak zostało to już wyżej wyjaśnione, dysponenta budżetu.

Zgodnie z § 20 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020 r. poz. 249), placówka taka może dodatkowo zapewniać, w szczególności osobom z zaburzeniami zachowań lub niepełnosprawnością fizyczną, usługi transportowe, polegające na dowożeniu ich na zajęcia z miejsca zamieszkania lub z innego miejsca uzgodnionego z kierownikiem placówki i odwożeniu do niej po zakończeniu tych zajęć. Usługa transportowa nie jest zatem wymaganym standardem w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a raczej dodatkową formą wsparcia uczestników. W opinii kierownictwa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, niebudującą zastrzeżeń formą organizowania transportu dla uczestników środowiskowych domów samopomocy jest zakup usługi transportowej.

W sytuacji, gdy środowiskowy dom samopomocy nie świadczy tego rodzaju usług, dowóz uczestników, dla których jest on niezbędny, może zapewnić gmina lub powiat prowadzące tę jednostkę lub zlecające jej prowadzenie. W takim przypadku gmina lub powiat pokrywają koszty transportu w ramach zadań własnych. W związku z całkowitym finansowaniem zadania z budżetu państwa oraz znaczącym zwiększeniem kwoty dotacji w ostatnich latach, jeżeli dana jednostka nie organizuje transportu dla uczestników środowiskowego domu samopomocy we własnym zakresie, samorząd powinien przejąć to zadanie i zapewnić transport mieszkańcom ze swojego terenu.

Odnosząc się do świadczenia usług transportowych w środowiskowych domach samopomocy przy wsparciu środków pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych PFRON, uprzejmie informuję, że kwestia umożliwienia wsparcia jednostek w realizacji tego zadania ze środków pochodzących z ww. Funduszu będzie analizowana.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/